

Tessengerlo, Gerhagen, Gerhees 9 - 16

Programma van Maatregelen

Auteur:

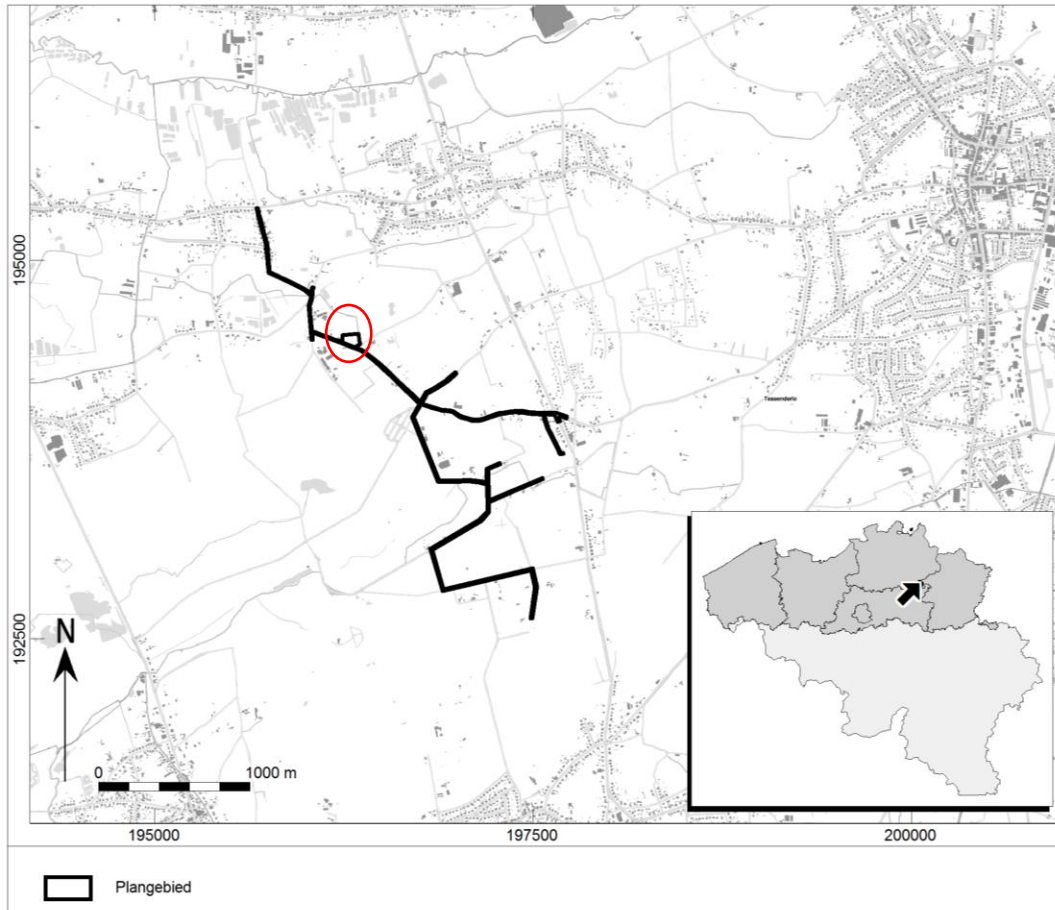
J. Van Bavel (bureauonderzoek, veldwerkleidster)

Autorisatie:

X.J.F. Alma (OE/ERK/Archeoloog/2016/00094)

1 Inleiding

In opdracht heeft Vlaams Erfgoed Centrum in december 2017 een nota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie Gerhees 9-16 te Gerhagen ten westen van de plaats Tessenderlo (afb. 1, globaal binnen de rode zone). Deze nota bestaat uit een landschappelijk bodemonderzoek (prospectie zonder ingreep in de bodem). Deze nota volgt op een archeologienota opgesteld door het Vlaams Erfgoed Centrum in juni 2017 naar de archeologische waarde van de onderzoekslocatie Tessenderlo, Gerhagen (afb. 1).¹

Afb. 1. Locatiekaart met het onderzoeksgebied van het bureauonderzoek (zwarte tracé) ten zuiden van de plaats Schoot en ten westen van de plaats Tessenderlo (gemeente Tessenderlo). Het deel met het huidig veldonderzoek ligt aan de Gerhees tussen de percelen 9 - 16 (binnen de rood omcirkelde zone).

2 Het vooronderzoek zonder of met ingreep in de bodem

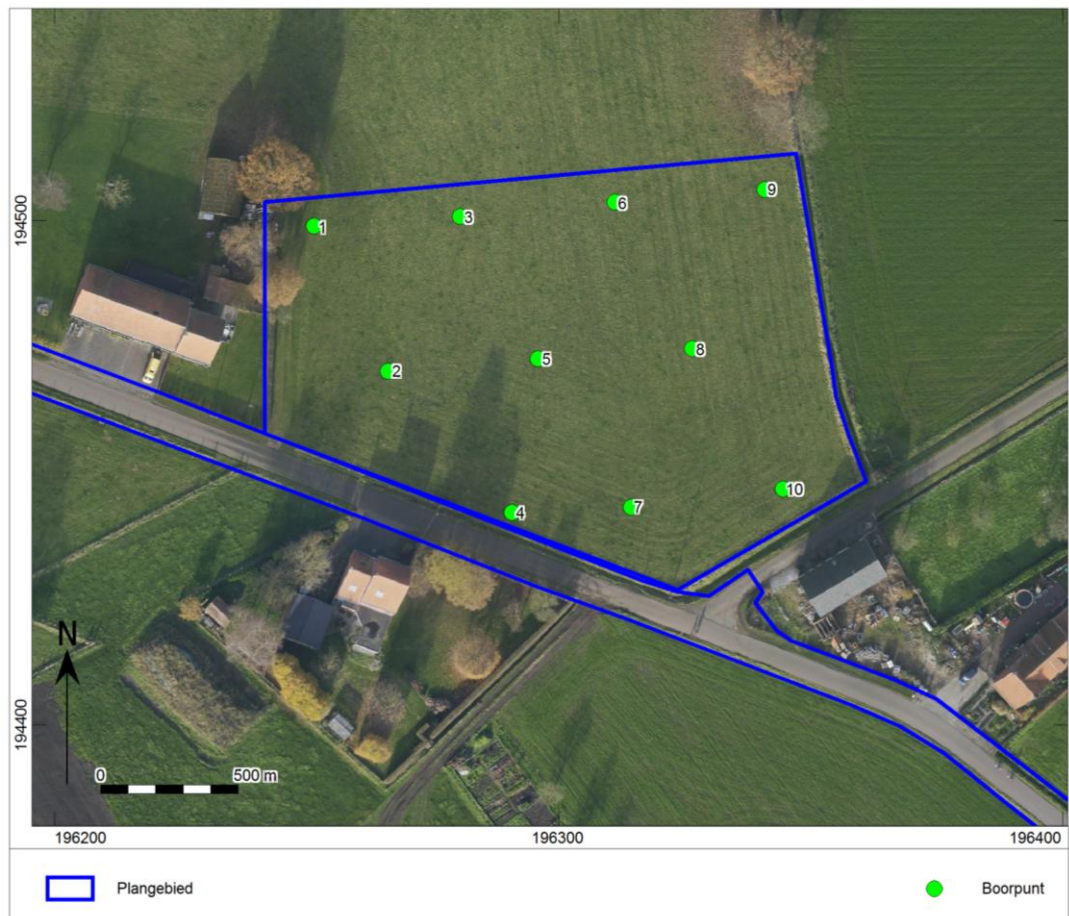
2.1 Het uitgevoerde vooronderzoek

In opdracht heeft Vlaams Erfgoed Centrum in december 2017 een nota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie Gerhees 9-16 te Gerhagen ten westen van de plaats Tessenderlo. Deze nota bestaat uit een landschappelijk bodemonderzoek (prospectie zonder ingreep in de bodem).

¹ Van den Notelaer 2017a.

Dit veldonderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen aanleg van riolering in een langer traject langs de diverse wegen in de gemeente Tessenderlo: onder andere de Everslag tot en met de Houterweg. Ter plekke van de huidige locatie Gerhees 9-16 wordt een terrein voor grondverbeteringen aangelegd op een weide (afb. 1). Voor dit terrein wordt de bovengrond van deze weide tot circa 40 cm –mv afgegraven, voor het opslaan van materiaal voor de naburige wegwerkzaamheden. De kans bestaat dat hier intacte archeologische waarden verloren gaan, aangezien hier volgens de verwachting uit het bureauonderzoek de ondergrond met een Podzolbodem hier intact gebleven is. Deze locatie had geen hoge archeologische verwachtingswaarde. Ter plekke van de wegen is de ondergrond naar verwachting uit het bureauonderzoek verstoord.

De locatie van de boringen worden weergegeven op afb. 2 en de boorgegevens worden gepresenteerd in bijlage 3.

Afb. 2. Resultaat booronderzoek op een recente luchtfoto.

Op basis van dit landschappelijke bodemonderzoek blijkt dat de natuurlijke top van het zandige leem en lemige zand in de onderzochte weide bestaat uit een aangeploegd/afgegraven restant van een Ahp-C bodem. Allen ter plekke van boring 1 is sprake van een opgehoogd humeus bodemprofiel, maar zonder intact moedermateriaal. De archeologische verwachting uit het bureauonderzoek kan niet worden gehandhaafd. Op basis van de afgegraven/geëgaliseerde horizonten en de bekende vindplaatsverspreiding van het CAI, is hier de ingeschatte kans op intacte vuursteenvindplaatsen of nederzettingen afgeschaald naar gering. Veldkartering zal door de begroeiing met geen inzicht geven in de aanwezigheid van sporen. Verkennend of waarderend booronderzoek zal eveneens weinig extra informatie opleveren om een beeld te kunnen vormen van de aanwezigheid en de aard van eventuele archeologische sporen of kleine sites. Proefsleuven zullen geen intacte archeologisch relevante laag meer aantreffen. Het plangebied is daarmee voldoende onderzocht.

2.2 Aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed

Uit de geraadpleegde bodemkaarten blijkt dat de tertiaire lagen bedekt worden door eolische afzettingen uit het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen). Deze eolische afzettingen vertalen zich hier in de weide in een matig nat, lemig zandpakket waarin zich mogelijk oorspronkelijk in het Holoceen een inspoelingshorizont heeft gevormd.

Gezien de ontstaansgeschiedenis van het lemige zand kunnen in het hogere deel van het plangebied in potentie resten vanaf het Laat-Paleolithicum voorkomen. De archeologische resten uit het Paleolithicum en het Mesolithicum manifesteren zich echter als een spreiding van vondsten zonder sporenniveau. Eventuele ondiepe vuursteensites met resten uit het Paleolithicum tot in het Neolithicum (Steentijden) zullen bij een dunne zandleembodem door ploeg- werkzaamheden niet meer geheel in situ zijn. Eventuele diepere archeologische bewoningsresten vanaf het Midden-Neolithicum tot en met de Middeleeuwen zullen voorkomen vanaf de basis van de bouwvoor van de zandleembodems (paalsporen, putten). Volgens de CAI kaart bevinden zich de meeste nederzettingen uit de Romeinse tijd tot Nieuwe Tijd circa 1,2 km noordelijk en zuidelijk verwijderd van het onderzochte deel van het plangebied met de grondverbeteringszone. De kans dat er nederzettingen uit deze perioden hier op deze matig natte vlakke weide aanwezig zijn wordt hier dan ook niet hoog geacht. Uit het historisch kaartmateriaal blijkt dat het plangebied met de onderzochte weide eeuwenlang dienst deed als weide en of akkerland. Bewoningsresten uit de Nieuwe Tijd zijn, op basis van deze gegevens, naar verwachting niet aanwezig.

Op basis van dit landschappelijke bodemonderzoek blijkt dat de natuurlijke top van het moedermateriaal met zandige leem en lemige zand, bestaat uit een aangeploegd/afgegraven restant van een Ahp-C bodem. Alleen ter plekke van boring 1 is sprake van een opgehoogd humeus bodemprofiel, maar zonder intact moedermateriaal.

De archeologische verwachting uit het bureauonderzoek kan niet worden gehandhaafd. Op basis van de afgegraven/geëgaliseerde uit- en inspoelingshorizonten en de bekende vindplaatsverspreiding van het CAI, is hier de ingeschatte kans op intacte vuursteenvindplaatsen of nederzettingen afgeschaald naar gering. Veldkartering zal door de begroeiing met geen inzicht geven in de aanwezigheid van sporen. Verkennend of waarderend booronderzoek zal eveneens weinig extra informatie opleveren om een beeld te kunnen vormen van de aanwezigheid en de aard van eventuele archeologische sporen of kleine sites. Proefsleuven zullen geen intacte archeologisch relevante laag meer aantreffen. Het plangebied is daarmee voldoende onderzocht.

3 Advies op basis van de resultaten

Op basis van deze gegevens wordt door het Vlaams Erfgoed Centrum geen verder onderzoek geadviseerd. De geplande werkzaamheden vormen geen bedreiging voor het bodemarchief. Er hoeft geen programma van maatregelen te worden opgesteld.

Ondanks het advies tot vrijgeven van het terrein, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht, conform artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. De civieltechnisch uitvoerder is verplicht eventuele toevalsvondsten binnen drie dagen na ontdekking te melden bij Onroerend Erfgoed.